

הלכות ומנהגי חב"ד

שבת קודש פרשת בהעלותך

י"ט בסיוון

קריאת התורה:

מנמיכים מעט את הקול מ"זיהי העם כמתאווננים" עד "אל המן עינינו" (יא,א-זו)¹.

פרקי אבות - פרק ב.

ברכת כוהנים של הש"ץ²

הטיית והרכנת הראש - של הש"ץ - בעת אמירתו ברכת כהנים³:

יברכך (הרכנה לימין שלו) ה' (בזקיפה. לימין) וישמרך (הרכנה ובאמצע). יאר (הרכנה ולשמאל) ה' (בזקיפה שמאל) פניו אליך (הרכנה. שמאל) ויחונך (הרכנה. אמצע). יישא (הרכנה. אמצע) ה' (זקיפה. אמצע) פניו אליך (הרכנה. אמצע) וישם

(1) פר"ח סי' תכח ס"ק ז (וטעמו כדי "להראות שהם מתחרטים"), ומ"מ הזהיר שם שיקרא בקול כזה שישמע זאת כל הציבור, כמוכן. וכן נהג הבעל-קורא בבית חיינו, הרה"ח ר' מרדכי שוסטערמאן ע"ה. ומצינים ללקוטי מהרי"ח (ח"ב סא,א) ולפירוש 'שערי רחמים' על שערי אפרים (ג,ג).

(2) בהמשך לחלק ממנהגי ברכת כהנים (נשיאת כפיים), שנקבצו ב'לוח השבוע' גיליון חג השבועות.

(3) ספר המנהגים עמ' 12. המקור - בזהר חדש פ' נשא (דף נ טור א), הובא במג"א סי' קכז ס"ק ג (אך לא בשו"ע אדה"ז שם).

ההרכנה - דלא כמ"ש בסידור צלותא דאברהם (ח"א עמ' שיט, בפי עמק ברכה) שאין להשתחוות אלא רק להסב פניו. ולטענתו ממה שאסור להשתחוות בתפילה במקום שלא תיקנו חכמים (שו"ע אדה"ז סי' קיג ס"ג), צ"ל שגם ברכת כהנים של הש"ץ היא עניין בפ"ע ואינה חלק מהתפילה.

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו

ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,

בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

א'פט

ערב שבת קודש

פרשת בהעלותך

י"ח בסיוון התשע"ה

יוצא לאור על-ידי

מכון ליובאוויטש שעליד

צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז

"אם למדת תורה הרבה"

רבן יוחנן בן זכאי קיבל מהלל ומשמאי. הוא היה אומר, אם למדת תורה הרבה אל

תחזיק טובה לעצמך, כי לכך נוצרת (פרק ב משנה ח)

פירוש רבינו עובדיה מברטנורא:

אל תחזיק טובה לעצמך – לומר הרבה תורה למדתי. ולפי שהוא [רבי יוחנן בן זכאי] לא הניח לא מקרא ולא משנה הלכה ואגדה שלא למד [סוכה כ"ח ע"א, ב"ב קל"ד ע"א], היה אומר כן.

פירוש כ"ק אדמו"ר:

אנו רואים שרבן יוחנן בן זכאי אומר דבר אחד בלבד, ולעומת זאת כל אחד מחמשת תלמידיו אמר [להלן במשניות הבאות] שלושה דברים.

בטעם הדבר יש לומר, שאצל רבן יוחנן בן זכאי היו כל הדברים של כל תלמידיו (שקיבלום ממנו) בהתכללות, בנקודה אחת, ואצל חמשת תלמידיו נפרטו לחמישה דברים כלליים, וכל אחד כלול משלושה. גם יש לומר, שבמאמר זה נרמזים שלוש הוראות נפרדות:

"אם למדת תורה הרבה" – הוראה זו מכוונת לבעל עסק, שמצד מילי חסידותא עליו להוסיף ולהרבות בלימוד התורה, יותר מכפי החיוב עליפי הלכות תלמוד-תורה. והוספה זו חייבת להיות בבחינת "בלי גבול", ללא הגבלות, שהרי ריבוי אמיתי ("הרבה") הוא – בלי גבול.

והעניין של "בלי גבול" שייך רק בתורה, ולא בקיום המצוות: החיוב של תלמוד תורה הוא בלי הגבלות, ובלשון הרמב"ם "כל איש ישראל חייב בתלמוד תורה בין עני בין עשיר כו", וכמו כן (בזמן) הרי החיוב הוא תמידי; מה שאין כן במצוות, הרי כל מצווה יש לה הגבלה (לזמן או מקום מסויים, וכיוצא בזה).

"אל תחזיק טובה לעצמך" – מאחר שלמד תורה הרבה, ועלידי לימוד התורה מתאחד האדם עם התורה ב"יחוד נפלא", הרי נהפכה כל מציאותו למציאות של תורה. ולכן אומר התנא שאף-על-פי-כן לא יתגאה בכך.

"כי לכך נוצרת" – מכיוון שהגיע אדם לדרגה זו (שכל מציאותו היא תורה) הוא עלול לחשוב שכבר מילא את תפקידו בעולם, ואינו חייב להתייגע על כך בלימוד מכאן ולהבא. לכן אמר "כי לכך נוצרת" – היום נבראת ונוצרת (עם הבריאה כולה) מחדש, וניתן לך עוד יום לחיות, וכוננת הבריאה היא "בשביל התורה ובשביל ישראל", ואם-כן עליך להמשיך בלימוד התורה ביתר שאת ויתר עוז, ולהתעלות בתורה בעילוי אחר עילוי.

ועניין זה שייך לבעל המאמר – רבן יוחנן בן זכאי:

כל עניינו של רבן יוחנן בן זכאי (לאחר שנקרא "רבן") היה לימוד התורה. וכמאמר רז"ל "ארבעים שנה עסק בפרקמטיא, ארבעים שנה למד וארבעים שנה לימד", ו"לא הלך ארבע אמות בלי תורה כו", ו"לא קדמו אדם בבית המדרש", ובשעת החורבן דאג שתתקיים תורה בישראל וביקש "תן לי יבנה וחכמיה". ולכן לו נאה ולו יאה לתבוע להרבות בלימוד התורה.

(מהתוועדות שבתקדוש פרשת תזריע-מצורע תשל"ז – בלתי מוגה. ביאורים לפרקי אבות חלק א (איה) עמ' 102-104)

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

י"ח בסיוון ה'תשע"ה – כ"ה בסיוון ה'תשע"ה

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	י"ח בסיוון	הלכות פסולי המוקדשין פרק יד-טו.	ה' שופר וסוכה ולולב פרק ז.	מ"ע צא.
ש"ק	י"ט בסיוון	פרק יז-יט.	פרק ח.	מ"ע צ.
א'	כ' בסיוון	הלכות עבודת יום הכפורים.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	ה' שקלים.. בפרקים אלו. פרק א.	מ"ע מט.
ב'	כ"א בסיוון	פרק ד-ה. הלכות מעילה.. בפרקים אלו. פרק א.	פרק ב.	מ"ע מט. קיח.
ג'	כ"ב בסיוון	פרק ב-ד.	פרק ג.	מל"ת קיג.
ד'	כ"ג בסיוון	פרק ה-ז.	פרק ד.	מל"ת קיד.
ה'	כ"ד בסיוון	פרק ח. לך אזבח וגוי. ספר הקרבנות והוא ספר תשיעי.. הלכות קרבן פסח.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	ה' קדוש החדש.. בפרקים אלו. פרק א.	מל"ת קיד. מ"ע נה. מל"ת קטו. קטז.
ו'	כ"ה בסיוון	פרק ג-ה.	פרק ב.	מ"ע נו. נו. נח.

זמני השבוע*

תאריך	עלות השחר**		זמן ותפילין	זריחה החמה	זמן ק"ש	חצות והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	ד' 120 לפני הזריחה	ד' 72 לפני הזריחה							
ו', י"ח בסיוון	3.00	4.08	4.35	5.42	9.05	12.39	1.15	7.43.5	8.11
ש"ק, י"ט בסיוון	2.59	4.08	4.35	5.42	9.05	12.39	1.15	7.44.0	8.12
א', כ' בסיוון	2.59	4.08	4.35	5.42	9.05	12.40	1.15	7.44.5	8.12
ב', כ"א בסיוון	2.58	4.08	4.35	5.42	9.05	12.40	1.15	7.45.0	8.13
ג', כ"ב בסיוון	2.58	4.07	4.35	5.42	9.05	12.40	1.15	7.45.5	8.13
ד', כ"ג בסיוון	2.58	4.07	4.34	5.42	9.05	12.40	1.16	7.45.9	8.14
ה', כ"ד בסיוון	2.57	4.07	4.34	5.42	9.05	12.40	1.16	7.46.3	8.14
ו', כ"ה בסיוון	2.57	4.07	4.34	5.42	9.05	12.40	1.16	7.46.8	8.15

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"י בסידורו (סדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטיין" (לשון אדה"י שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	הדה"י	צה"ש	הדה"י	צה"ש	הדה"י	צה"ש	הדה"י	צה"ש
בהעלותך	7:06	8:24	7:22	8:27	7:15	8:29	7:23	8:25
שלח	7:10	8:28	7:25	8:30	7:18	8:32	7:26	8:29

עורך אחראי: לוי צחק שייקביץ • עורך: נחמיה קפלון • הגהה: יוסף צחק אולידורט

מו"ל: מכון ליובאוויטש שעלייד צעירי אגודת חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז

יור: הרב יוסף צחק הכהן אהרונב

כתובת: ת"ד 14 כפר חב"ד 6084000, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169

www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il ISSN 0793-7474 אינטרנט:

"בהעלותך את הנרות" - עבודה בכוח עצמו

מתן תורה היה בעיקר גילוי ונתינת כוח מלמעלה "ואני המתחיל",
עד ש"פסקה זוהמתן" ושלילת "לעומת זה" לגמרי • דווקא לאחר
מתן תורה החלה עבודת בני ישראל בכוח עצמם, שלכן היתה אז
ההכנה למשכן על-ידי עבודת בני ישראל, "ועשו לי מקדש" • פרשת
בהעלותך, מבטאת עניין זה של העלאת הנרות – "נר ה' נשמת אדם",
באופן של "שלהבת עולה מאליה" • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

ידי זה תאיר באורה ותאיר את הגוף והגשמיות של היהודי עם אור הקדושה והאלוקי של הנשמה, וזה מדגיש איך שכל מצייאות היהודי (כולל הגוף הגשמי) היא "מנורת זהב כולה"⁷ (כמו שהיא בעצם, לפני שמדליקים את המנורה).
וגילוי נשמתו של היהודי ("בהעלותך את הנרות") צריך להיות באופן של "בהעלותך" דווקא, כפי שרש"י מפרש⁸, "צריך להדליק עד שתהא שלהבת עולה מאליה", שלא תזדקק ל"מדליק".
שבזה מתבטא עיקר ויסוד עבודת השם – דווקא בכוח עצמו⁹, "עולה מאליה". כידוע שזוהי תכלית בריאת האדם וירידת הנשמה בגוף – "אדם לעמל

א. פרשת בהעלותך היא הפרשה הראשונה בתורה שקורין תמיד¹ אחרי "זמן מתן תורתנו"². מזה מובן שלפרשה זו שייכות מיוחדת³ עם מתן תורה, ודווקא עם אחרי מתן תורה.
מבואר בכמה מקומות ש"בהעלותך את הנרות" מבטא את התוכן הכללי של עבודת בני ישראל את הקב"ה:
נשמתו של כל יהודי נקראת "נר" – "נר ה' נשמת אדם"⁵ [ושבעת נרות המנורה הם כנגד שבעה מדריגות בעבודת ה', כנגד שבעה המידות: אהבה, יראה וכו']. ועבודת היהודי מתבטאת ב"בהעלותך את הנרות" – "להצית" את ה"נר ה' נשמת אדם" באור "נר מצווה ותורה אור"⁶, ועל-

(1) משא"כ פ' נשא קורין לפעמים בשבת שלפני חג השבועות (טו"א"ח סת"ח).
(2) ע"פ "המנהג הפשוט בכל ישראל שמשלימין את התורה בשנה אחת" (רמב"ם הל' תפילה רפ"ג).
(3) ראה של"ה חלק תושב"כ ר"פ וישב, שהפרשיות יש להן שייכות להמועדים שבהם קורין בפרשיות אלו.
(4) בהבא לקמן – ראה לקו"ת ריש פרשתנו. ובכ"מ.
(5) משלי כז.
(6) שם ו,כג.

שהצליחו לצאת את העיר. רק לאחר שעלה בידם להבריא את הגבול, תוך סיכון עצמי גדול, הגיעו לעיר וישי בערב חג השבועות.

... ב"ג כסלו תש"א נשלח מכתב מאת אגודת חסידי חב"ד אל הקונסול בניציע ובו "אישור רבנות" עבור הרבי... כ"ק אדמו"ר הרי"צ נ"ע עמד בקשר מברקים עם הרבי, כאשר הנמען למברקים בניציע נושא את השם "אברם". באיגרתו אל רבינוביץ [=ר' אשר, עורך דין נמרץ מוואשינגטון, בן לאחד מחשובי החסידים שנטל חלק בהצלתו שלו] שנכתבה יומיים לאחר מכן – ט"ו כסלו – יש התייחסות למכתב שבו "אישור הרבנות", בצירוף בקשה להזמין לחץ מה"סטייט דעפארטמנט" על הקונסול כדי שהדברים אכן יפעלו. האיגרת מסתיימת בברכה: "והשם יתברך יעזרנו להיושע כי יבואו בנותינו וחתנינו יחיו כשורה וצלחה בגשמיות וברוחניות".

באיגרת אחרת מאותו יום כותב כ"ק אדמו"ר הרי"צ: "ועד כמה הדברים יגיעם אפשר לראות מזה, כי זה... איזה חדשים אשר הבטיחו למסור רשיונות להרמ"ש ורעיתו יחיו ועדיין לא בא אל הפועל טוב". בכ"ב כסלו הגיע ר' אשר רבינוביץ מוואשינגטון לניו יורק ודיווח לכ"ק אדמו"ר מהור"י צ"ע על פעילותו להצלת חתנו. את התרשמותו מהתקדמות העניינים סיכם אדמו"ר הרי"צ למחרת, באיגרת מתאריך כ"ג כסלו: "אבל אותי הנה עוד טרם הרגיע הדבר".

הצלה בתוך הצלה

...באגרת שכתבה הרבנית ע"ה – בכ"ו אדר תש"א – מופיעה סוף סוף הידיעה כי הקונסול האמריקאי הבטיח לתת את אשרות הכניסה לארצות הברית. לכשתתקבלנה אלו – כותבת הרבנית – יוכלו הם לנקוט בצעדים המתאימים לקבלת התעודות. התקווה היתה אפוא, כפי שכותב כ"ק אדמו"ר מהור"י צ"ע נ"ע באיגרת מיום ט' ניסן: "בתנו חיה מושקא ובעלה הרב רמ"מ ש' עודם בצרפת, ומקווים שאחר חג הפסח יבואו צלחה לכאן". אכן, בכ' בניסן קיבלו הרבי והרבנית במאס"י את אשרות הכניסה לארצות הברית. חלק עיקרי מפעולת ההצלה הבלתי נלאית הוכתר אפוא בהצלחה.

...מסופר שלאחר שהושגו הכרטיסים לספינה שהפלגתה אמורה היתה להיות אחרונה, הגיע פתאום מברק בהול מכ"ק אדמו"ר הרי"צ ובו הוראה מפתיעה לבל יסעו באותה הפלגה. רק מאוחר יותר התברר כי נוסעי אותה ספינה נשבו בידי האיטלקים.

...ב"ז בסיוון עלו הרבי והרבנית על סיפונה של הספינה "סורפא פינטא", שהפליגה מליסבון שבפורטוגל בדרך לארצות הברית. הנסיעה היתה מסוכנת מאוד ורק בחסדי ה' לא נפגעה הספינה מירי הנאצים. מעל סיפון הספינה שלח הרבי מברק לחותנו כ"ק אדמו"ר הרי"צ נ"ע בו הודיע על עזיבתם את שטח המים הטריטוריאליים של אירופה.

ביום שני, כ"ח בסיוון ה'תש"א, בשעה 10:30 בבוקר, עגנה הספינה בנמל ניו יורק. מצב בריאותו של כ"ק אדמו"ר הרי"צ לא איפשר לו לקבל בעצמו את פני בתו וחתנו, אך הוא דאג לשלוח לקראתם משלחת נכבדה ובה חשובי זקני חסידי חב"ד. לא היה קץ לשמחתו של כ"ק אדמו"ר הרי"צ על כי מאמצי ההצלה נשאו פרי, והוא דאג לשתף בשמחה זו אף את המקורבים אליו, כשהוא מגלה להם מעט מזעיר מתכונותיו של חתנו הנעלה. על פי הוראתו אף יצאו כל תלמידי הישיבה לקבל את פני הרבי והרבנית ע"ה עם בואם לבניין "770".

חגיגת התאריך המצויין את המהפך הנפלא שחל עם בואו של הרבי לארצות הברית נתאחרה במידה מסוימת: בשנת תשי"ז נרשמה בביוגרפיה הרשמית שלו (בהקדמת לוח 'היום יום') רק הידיעה כי בשנת "תש"א – סיוון – בא לעיר ניו יארק". מאוחר יותר, בשנת תשמ"ג, עם פרסום אגרות הבשורה של כ"ק אדמו"ר מהור"י צ"ע נ"ע, שנכתבו בכ"ח סיוון, נתפרסם ברבים התאריך המדוייק.

(קטעים מסקירה היסטורית על ההצלה – קובץ כ"ח סיוון עמ' 9 והלאה)

הצלת הרבי "איש וביתו" מעמק הבכא

כ"ח סיוון תש"א – תאריך שנודע רק ברבות השנים עם פרסום איגרת קודש כ"ק אדמו"ר הרי"צ – בה מבשר בשמחה על בואם של חתנו ובתו לאדמת אמריקה, לאחר הצלתם מאימי מלחמת העולם השנייה

ירידה לחצי כדור התחתון

מענייניו המיוחדים של יום שבת קודש זה, כ"ח סיוון – שהוא שבת מברכים חודש תמוז, "חודש הגאולה", בו נגאל כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו ממאסרו (כידוע ומפורסם), אשר מהעניינים העיקריים בגאולת י"ב"ג תמוז הוא שעל ידי זה התאפשר בואו של כ"ק מו"ח אדמו"ר לחצי כדור התחתון, שאז ניתוסף ביתר שאת וביתר עוז בכל עניני העבודה ד"יפוצו מעינותיך חוצה", כנראה בפועל. ועניין זה נתגלה גם ביום כ"ח סיוון (כמה שנים לאחרי זה) – שאז התחילה תנופה חדשה בעבודה והפצת המעינות חוצה, על ידי כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, ביסודו המוסדות המרכזיים "מחנה ישראל", "קה"ת" ו"מרכז לעניני חינוך", ונמשכה העבודה דמוסדות אלו במשך עשר שנותיו האחרונות דכ"ק מו"ח אדמו"ר בחיים חיותו בעלמא דין, ומוסיף והולך ואור גם לאחרי הסתלקותו, ובאופן ד"מעלין בקודש". ונקודת ההסברה בזה – על פי הכלל הידוע "ירידה צורך עלייה": כיוון שהביאה לחצי כדור התחתון, "גלות אמריקה", היוותה ירידה גדולה ביותר [נוסף על הירידה שבשאר הגליות ש"גלתה ליובאוויטש"], הרי מובן, שהכוונה והתכלית בזה היא – העלייה הבאה על ידי זה, עד לעלייה שבאין ערוך (בהתאם לירידה שבאין ערוך), שזוהי ההוספה והחידוש שנעשה בכללות העבודה ד"יפוצו מעינותיך חוצה" דווקא בחצי כדור התחתון, באופן נעלה יותר, ועד – שלא בערך.

(משיחת שבת קודש פרשת שלח כ"ח סיוון תשמ"ו. ליקוטי שיחות חל"ג, הוספות, עמ' 274)

עד כמה הדברים יגעים...

בכ"ה אייר ה'ש"ת התקיימה בארצות-הברית פגישה בין העורך-דין בוטלער ונציגי ה"סטייט דעפארטמנט". בוטלער ביקשם לשלוח מברק לקונסול בפאריז ולברר את עניין האשרה עבור הרבי כחבר קבוצת המקורבים שהוגשו עבורם בקשות לאשרות מיוחדות. ...בתחילת חודש סיוון כבשו הנאצים ימ"ש את פאריז, והחלטתו של הרבי היתה נחושה: להתרחק מפאריז. גנרל בכיר בצבא צרפת פנה אז אל הרבי בהצעה לשהות, עד יעבור זעם, בטירתו ששכנה מחוץ לעיר. כוונתו של הגנרל – שנמנה עם הידידים – היתה לטובה, אך מסתבר כי הצעתו זו נבעה מן העובדה שהצרפתים עדיין לא יכלו לתאר לעצמם את טירוף הכיבוש הנאצי. אלא שהרבי חזה את הנולד וסירב לקבל הצעה זו. הוא העדיף עליה את הבריחה – מעבר לגבול הכיבוש הנאצי – אל העיר וישי. כמה ימים לפני חג השבועות (ה'ש"ת) עזבו הרבי והרבנית ע"ה את פאריז, באחת הרכבות האחרונות

הנרות באה עלידי מדליק המנורה (אהרון הכהן), ולולי הדלקתו, לא תיתכן "שלהבת עולה", ובעבודה רוחנית – שההדלקה ד"נר ה' נשמת אדם" באה מהקב"ה (נר ה') והוא שולח את הנשמה למטה, "מושבעת" בכל הכוחות לעשות את העבודה²⁰, וגם לאחרי זה (שעושה את העבודה) הרי "הקב"ה עוזרו" (עד ש"אלמלא הקב"ה עוזרו אין יכול לו")²¹, ויתירה מזו – כדברי חז"ל²² על הפסוק²³

יולד¹⁰, "לעבדה ולשמרה"¹¹, לעבוד ולפעול בכוח האישי, ועלידי זה להיות "שותף להקב"ה במעשה בראשית"¹² [שטבע האדם הוא, שהתענוג האמיתי אצלו הוא כאשר משיג ומחדש באמצעות העבודה, ההשתדלות והעמל האישי¹³, ולא כאשר זה באופן של נהמא דכיסופא¹⁴].¹⁵ וכמבואר ברמב"ם הלכות תשובה¹⁶, שעניין בחירה חופשית [רשות¹⁷ לכל אדם נתונה אם רצה

החידוש של תורה ומצוות בכלל מתבטא ביכולתה של התורה להתלבש ולפעול בעולם הזה הגשמי – תפילין בקלף גשמי, ציצית בצמר גשמי וכיוצא בזה

"מי הקדמני ואשלם", "מי קילס לפני עד שלא נתתי לו נשמה כו', מי עשה לי מזוזה עד שלא נתתי לו בית וכו'" – ואיך אומרים ש"שלהבת עולה מאליה", הרי אין זה "מאליה", רק בכוח מדליק הנר, לולי פעולתו לא היה הנר דולק? והגם שהאדם יש לו בחירה חופשית, "רשותו בידו וכל מעשיו מסורין לו ולא יהיה לו לא כופה ולא מושך אלא הוא מעצמו ובדעתו שנתן לו האל עושה כל שהאדם יכול לעשות" – הרי (נוסף לכך שזה גופא "נתן לו האל", והקב"ה הוא זה שמדליק ה"נר ה' נשמת אדם") הקב"ה מסייע ליהודי בעבודתו בפועל²⁴ – ואיך אפשר לומר שזה נעשה באופן של "שלהבת עולה מאליה"?

ויש לומר, אחד הביאורים בזה – על-פי הכלל בהלכה (בכמה דינים) ש"מסייע אין בו ממש"²⁵,

להטות עצמו לדרך טובה ולהיות צדיק הרשות בידו, ואם רצה להטות עצמו לדרך רעה ולהיות רשע הרשות בידו כו'"] "עיקר¹⁸ גדול הוא והוא עמוד התורה והמצווה שנאמר¹⁹ ראה נתתי לפניך היום את החיים כו', כלומר, שאין הקב"ה כופה בני האדם ולא גוזר עליהן לעשות טובה או רעה אלא הכול מסור לכם כו', חפץ (ה') להיות האדם רשותו בידו וכל מעשיו מסורין לו ולא יהיה לו לא כופה ולא מושך אלא הוא מעצמו ובדעתו שנתן לו האל עושה כל שהאדם יכול לעשות".
זאת אומרת – בסגנון אחר – עבודה באופן של "שלהבת עולה מאליה".

ב. אמנם צריך להבין: כיוון שהדלקת והעלאת

(10) איוב ה.ז. וראה סנהדרין צט.ב. ד"ה אדם לעמל תרפ"ט.

(11) בראשית ב.טו ובראב"ע שם.

(12) ל' חז"ל – שבת קיט.ב.

(13) כמחז"ל אדם רוצה בקב שלו מט' קבים של חיביו (ב"מ לח.א).

(14) ראה ירושלמי ערלה פ"א ה"ג. וראה לקו"ת צו ז.ד.

(15) ראה מכתב י"א ניסן תשל"ב.

(16) פרק ה.

(17) שם ה"א.

(18) ה"ג"ד.

(19) ניצבים ל,טו.

(20) כפירוש הצ"צ (קיצורים והערות ללקו"א רפ"א) ב"משביעים אותו תהי צדיק כו'" (ספ"ג דנידה), "משביעים" מלשון שובע, שמשביעין לו כל הכחות הדרושים לעבודתו למטה.

(21) סוכה נב.ב. קידושין ל.ב. ולהעיר ממאחז"ל (במדב"ר פי"ב, ג) "איני מבקש כו' אלא לפי כוחו".

(22) ויק"ר פכ"ז, ב.

(23) איוב מא.ג.

(24) ובמילא אין זה כמו ידיעתו של הקב"ה, שאינה פועלת על האדם העושה (ראה רמב"ם שם ה"ה).

(25) שבת צג.א. ביצה כב.א.

פרשת בהעלותך

וזה מעשה המנורה מקשה זהב (ח,ד)

עם ישראל נמשל למנורה שנעשתה – כלשון הכתוב – "מקשה". למילה 'מקשה' שלוש משמעויות, והן רומזות לכמה סגולות של בני ישראל:

(א) מלשון קשה. בני ישראל נקראו "עם קשה עורף" למעלות, בזכות כוח המסירות נפש שיש לכל יהודי; ביטול על-שכלי לקב"ה. בחינה זו מצויה בכל יהודי, מ'ירכה' – הנשמות הנמוכות ביותר, ועד 'פרחה' – הנשמות הגבוהות.

(ב) מלשון היקש. נשמות ישראל דומות (כביכול) לבוראן, כמאמר רז"ל (זוהר ח"ג רצו), "אל תקרי תמתי אלא תאומתי".

(ג) מלשון אסיפה, כמו "התקוששו וקושו" (צפניה ב) (התלקטו ואספו יחד... השוו מעשיכם לדעת קונכם, רש"י).

כדי לעורר ולגלות את שתי הסגולות הראשונות (מלשון 'קשה' ומלשון 'היקש') – יש לאסוף את כל המחשבות והרצונות הפזורים במילי דעלמא ולהתאימם לרצון הבורא (מלשון 'אסיפה').

(אור-התורה – במדבר, עמ' שד, שסב)

וכי תבואו מלחמה... והרעתם בחצוצרות... וביום שמחתכם... ותקעתם בחצוצרות (י, ט"י)

"וכי תבואו מלחמה... והרעותם בחצוצרות – כשאדם יוצא למלחמת היצר, עליו להתחנן להקב"ה בלב נשבר ונדכה שירחם עליו ויצליחו במלחמתו.

"וביום שמחתכם... ותקעתם בחצוצרות" – גם לאחר ניצחון המלחמה על האדם ליזהר שלא תזוח עליו דעתו אלא יישאר בביטול ובהכנעה.

(לקוטי שיחות כרך יג, עמ' 28)

מחנה בני דן מאסף לכל המחנות (י, כה)

שבטו של דן... היה נוסע באחרונה, וכל מי שמאבד דבר היה מוחזרו לו (רש"י)

"וכל מי שמאבד דבר" – רומז למי שאיבד את הביטול לאלוקים שניתן לכל יהודי, כנרמז במאמר רז"ל (חגיגה ד) "איזהו שוטה המאבד מה שנותנים לו" ("מה" רומז לביטול).

בני דן ויתרו על טובתם האישית ונסעו באחרונה, כדי להחזיר ליהודי שאיבד את ה'מה', את אבידתו.

(לקוטי שיחות כרך א, עמ' 103)

נשמת אדם, ובכך מקבל היהודי מלמעלה כוח וסיוע לעבודתו, אבל הפעולה בעולם הממשי (שבו אלוקות לא נרגש בגילוי) ניתנה לבחירתו של האדם, שהוא בעצמו יבחר להחזיר את הנשמה בגופו ובחיי הגשמיים, עד כדי כך שתהיה "שלהבת עולה מאליה". וכמו כן לגלות איך שהגוף היהודי עצמו הוא "מנורת זהב כולה", (ואינו מפריע לנשמה, אלא) מסייע לנשמה בעבודתה, ואדרבה – על-ידי הגוף מיתוסף עליו בהנשמה³².

ג. כשם שזה בנוגע לעבודתו של יהודי בעצמו ועם עצמו, כך גם בנוגע לפעולותיו של היהודי בעולם. בזה מתבטא החידוש של תורה ומצוות בכלל, שניתנו דווקא לנשמות בגופים למטה, בעולם הזה הגשמי, בהתלבשות בדברים גשמיים (תורה – בדיו על הקלף וכו', ומצוות שעשויים דווקא מדברים גשמיים – תפילין בקלף גשמי, ציצית בצמור גשמי וכיוצא בזה³³): הנשמה כפי שהיא למעלה – עובדת את הקב"ה על-פי "טבע" הנשמה, בתור "נר ה' נשמת אדם", ואי-אפשר לדעת אם זה מאליה, או מצד הטבע שהטביע בה הקב"ה; דווקא בנשמה בגוף, ששם האפשרות להתנהג היפך חסוֹשֵׁל מרצון ה', מתגלה הבחירה³⁴, ובמילא – העבודה בכוח עצמו, "מאליה". כולל גם – העבודה לשנות דברים גשמיים שבעולם, ולעשות מהם מצווה – חפצא של קדושה, חפצא של מצווה.

ד. ויש לומר שזהו עניין "בהעלותך את הנרות" עד שתהא שלהבת עולה מאליה:

בהדלקת המנורה בפשטות – ישנם: (א) הכהן שצריך להדליק הנרות, ולולי זה לא ידלקו כלל, (ונוסף לזה עליו להטיב את הנרות (שזה מסייע לעליית הלהב כו')). (ב) ההדלקה צריכה להיות באופן "שתהא שלהבת עולה מאליה", שהפתיחה

(32) לקו"ת שלח לז, ד.

(33) כידוע שבחירת העצמות היא דווקא בהגוף (ראה בארוכה סה"ש תורת-שלום עמ' 120. וראה לקו"ש חכ"ג עמ' 219), ועל-ידי הגוף נתגלה כן גם בהנשמה. ע"ד שהוא בכללות ההתהוות – שבהתהוות הגשמית נתגלה כח העצמות, שדווקא "הוא לבדו בכחו ויכלתו לברוא יש מאין ואפס המוחלט ממש כו'" (אגה"ק שם).

(34) ראה תניא פ"ד.

דיש לומר שכמו כן הוא גם (בכמה עניינים) בנוגע לסיוע מלמעלה בעבודת האדם למטה [אשר גם העבודה של המדליק למעלה, הרי "מגיד²⁶ דבריו ליעקב חוקיו ומשפטיו לישראל", "מה²⁷ שהוא עושה מצווה לאחרים לעשות"²⁸]:

"מסייע אין בו ממש" פירושו (בפנימיות העניינים), שהמסייע והסיוע אינו (גשמיות), שום ממשות ("ממש"). יהודי מקבל מלמעלה סיוע ועזר בעבודתו, עד כדי כך שעצם הדלקת הנשמה (נר ה') נפעל מלמעלה – אבל זה סיוע ברוחניות, המשכה רוחנית שאינה מכריחה ממשות בגשמיות העולם, ממשות פיזית בעולם²⁹, "אין בו ממש".

הכוח לפעול בגשמיות וממשות העולם – הוא דווקא אצל האדם, נשמה בגוף, שנמצא בעולם הזה הגשמי ויכול לפעול ממשית בגשמיות העולם, והאדם יש לו הבחירה לעשות גם ההיפך מהמסייע. וכידוע שכוח הבחירה ישנו דווקא בנשמה

בגוף³⁰, האפשרות לעניין הבחירה – שיהודי עושה את העבודה "מאליה" (בכוח עצמו), ומגלה מה הוא באמת – הוא דווקא בעולם הזה, עולם מלשון העלם והסתר³¹, ודווקא הגשמי – גשמיות העולם, שיש לה (בגלוי) ממשות משלה, שמסתירה ומכסה האמת של אלוקות וקדושה, ולכן דווקא זה נותן לו את האפשרות לשתי הדרכים, "את החיים ואת גו'", ועל היהודי לבחור בבחירתו החופשית – "מאליה" – את דרך החיים והטוב.

האפשרות שיהודי יגיע לידי כך, מקבל הוא מהקב"ה, אשר "מדליק" ונותן לו את ה"נר ה'

(26) תהלים קמז, יט.

(27) שמו"ר פ"ל, ט.

(28) ועפ"ז מובן, שהדין ד"מסייע אין בו ממש" נשתלשל מעניין הסיוע למעלה.

(29) וע"ד "אף" המפסיק בין "בראתיו יצרתיו" (מחשבה ודיבור) ו"עשיתיו" (מעשה) – אף שעשיה נשתלשל מבריאה ויצירה. כנראה גם בטבע האדם, שגם לאחר שמיני ומחליט בשכלו שכן צ"ל הנהגתו, אין הכרח שזה מצ"ע יביא למעשה בפועל, שעל זה צ"ל עבודה וגייעה מיוחדת מדיליה, מאליה (אף שהעשיה נשתלשל ממחשבתו ודיבורו). וראה גם קונטרס משיחת ש"פ בהר"ב שנה זו.

(30) וכפי שהוא בהתהוות, שמרוחניות אצ"פ שישתלשל גשמיות (אפילו לאחר ריבוי השתלשלות), והתהוות הגשמיות היא דווקא יש מאין (בכח העצמו, ש"הוא לבדו בכחו ויכלתו כו") – תניא אגה"ק ס"ב (קל, ב).

(31) ראה לקו"ת אמור לח, ב.

הגשמית (על-ידי השמן גשמי) תדלק מאליה³⁵ (ולא שהכהן יאחז ויקרב תמיד את האש לנר); ובזה מתבטאת מצוות הדלקת המנורה במשכן ובמקדש: שלא תהיה אש דלוקה (ביד הכהן) אלא שידליקו את נרות המנורה, הפתילה והשמן הגשמי, שתדלק "מאליה", שתהיה מנורה גשמית המאירה את הסביבה.

כך גם בנוגע ל"הדלקת המנורה" של "נר ה' נשמת אדם" על-ידי הקב"ה: (א) הקב"ה הוא זה שמדליק את הנשמה ("נר ה'"), ולשם כך עוזר

הרמב"ם פוסק³⁹, ש"הדלקת הנרות כשרה בזרים, לפיכך אם הטיב הכהן את הנרות והוציאן לחוץ, מותר לזר להדליקן". המקור של הרמב"ם⁴⁰ הוא מדברי הגמרא⁴¹ ש"הדלקה (הדלקת המנורה) לא עבודה היא", "דהא כיוון שהדליק ברוב היוצא (של הפתילה) השלהבת עולה מאליה"⁴².

ולכאורה אינו מובן: כתוב בתורה "דבר אל אהרון גו' בהעלותך את הנרות", נמצא שמצוות הדלקת המנורה נאמרה דווקא לכהנים – ומדוע אפוא "הדלקת הנרות כשרה בזרים", ולדעת

דווקא בנשמה בגוף, ששם האפשרות להתנהג היפך ח"ו מרצון ה', מתגלה הבחירה, ובמילא העבודה בכוח עצמו – "שלהבת העולה מאליה"

הרמב"ם⁴³ – לכתחילה?

יתירה מזה: איך ייתכן שזר ידליק את המנורה שלא במקומה, מחוץ להיכל. אפילו בנרות חנוכה – שהם (א) זכר לנרות המקדש, ו(ב) רק מדרבנן – ההדלקה צריכה להיות במקומה ("על פתח ביתו מבחוץ"⁴⁴), כי ההלכה היא ש"הדלקה עושה מצווה"⁴⁵, שלכן אם "הדליקה בפנים (שאינו מקום ההדלקה) והוציאה לחוץ, לא עשה כלום"⁴⁵; מה שאין כן בנרות המקדש, יכול זר להדליקן מחוץ להיכל, והכהן יכניסנו אחר-כך להיכל, ואין צורך להדליק שוב את המנורה!

והביאור בזה (בפנימיות): אפילו כשהכהן מדליק את המנורה (באופן שיוכל להיות "שלהבת עולה מאליה"), הרי ההדלקה אינה מתייחסת אליו, "הדלקה לא עבודה היא" [ואולי יש לומר

ומסייע (מטיב) ליהודי בעבודתו, (ב) אך הכוונה היא (לא להסתפק בכוח וסיוע מלמעלה, כי אם), "שתהא שלהבת עולה מאליה"³⁶ על-ידי שהיהודי בוחר בזה בכוח עצמו (בעולם שיש בו העלם והסתור ומותר מקום לשתי דרכים), שנשמתו תאיר בגלוי ואף תאיר את הגוף, ובדיוק הלשון: "שתהא – בהווייתא תהא"³⁷ (כל זמן קיומה), שלהבת – לא נר קטן, אלא שלהבת, עולה – באופן של עלייה, עד – עליות תמידיות (ילכו מחיל אל חיל³⁸), מאליה" – בכוח עצמו, וככל שהשלהבת גדולה יותר, כך גם ה"עולה מאליה". ונוסף לכך, שיגלה איך שהגוף שלו הוא "מנורת זהב כולה", כנ"ל.

ה. על-פי הנ"ל יובן דבר פלא בנוגע להדלקת המנורה:

(39) הל' ביאת המקדש פ"ט ה"ז.

(40) כמבואר בכסף משנה שם.

(41) יומא כד, ב.

(42) כסף משנה שם – בשם רש"י יומא שם. וברש"י שלפנינו – אינו. וראה תוס' ישנים יומא שם.

(43) משא"כ הראב"ד (כמ"ש בהשגותיו לרמב"ם שם).

(44) שבת כא, ב.

(45) שם כב, ב. רמב"ם הל' חנוכה פ"ד ה"א.

(35) ראה סה"מ תש"ג ס"ע 81 ואילך.

(36) וע"ד אש המזבח, שאף שאכילת הקרבן נעשה ע"י אש שירד מלמעלה, מ"מ מצווה להביא מן ההדיוט (יומא כא, ב), ועד ש"אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה" (צו ו, ו) – שממנו היו מדליקים את נרות המנורה, "להעלות נר תמיד" (ר"פ תצוה).

(37) סוכה מ, ב. וש"נ.

(38) ל' הכתוב – תהילים פד, ח.

מפנה עצמו לבטלה אלא עוסק בתורה, בא בשכר גם על הזמן שהוא טרוד בעסקיו כאילו היה עוסק בתורה.

[וממשיך: "והאיש הירא את ה' חרדה ילבש כל ימיו ויזהר מעלבונה של תורה שכל מי שאינו עוסק בתורה נקרא נוף. וביותר יזחל ויירא בחול" המועד שהם ימי הדין שבפסח העולם נדון על התבואה ובחג על המים וגמר דין בהושענא-רבה . . וראוי לאזור חיל ולהוסיף מצוה אחת יתירה . ."]

ומעין זה הביא הגאון רבי יוסף ענגיל דיוק בגליוני הש"ס ב"ב ג, ב: אם עמד וגדר את הרביעית מגלגלין עליו את הכל: "וראיתי בספר אחד מדקדק מהך דכאן דאם עמד וגדר כו' וגלי אדעתיה דניחא ליה דמגלגלין עליו את הכל, דהוא-הדין כזה המבטל מתלמוד תורה בזמן שיש לו פנאי ללמוד יוצרך ליתן דין גם על הזמן שאין לו פנאי" (והביא בעל גה"ש"ס ראי' מירושלמי כתובות פ"ה ה"ח, עיי"ש).

אלא שהרבי אהבן של ישראל נקט רק בדרך החיובית בסגנון של אור ולא הדגיש השלילה וכו', וק"ל.

"כתר תורה" ואיבוד זמן

ברמב"ם הלכות תלמוד-תורה רפ"ג: "בשלושה כתרים נכתרו ישראל כתר תורה . . כתר תורה הרי מונח ועומד ומוכן לכל ישראל".

ושם בהלכה יג: "מי שרוצה לזכות בכתר התורה יזהר בכל לילותיו ולא יאבד אפילו אחד מהן בשינה כו' אלא בתלמוד תורה ודברי חכמה". ומבאר כ"ק אדמו"ר בהדרן על הרמב"ם משנת תשמ"ה ("הדרנים על הרמב"ם וש"ס" עמ' צא ואילך). שהמדובר כאן הוא, באדם השקוע כל-כך בתלמוד-תורה עד אשר נעשית כל מציאותו. כלומר: לא מדובר בלומד תורה סתם, ואפילו כזה ש"תלמודו מתקיים בידו", אבל עדיין אפשר להפריד בין מציאות האדם הלומד והדברי-תורה שלומד; הוא מציאות בפני עצמו שיש לו "רכוש", שהרי "קנה" דברי תורה (עד ש"תורה דיליה היא") – כי אם שהוא מוכתר (ומסוכב) בדברי תורה

באופן שזה נעשה מציאותו ועצמותו. והעובדה שהוא נוהר בכל לילותיו ואינו מבטל אפילו אחד מהן מצביעה על כך שהתורה חדרה כבר בכל מציאותו ואיננו מסוגל לאבד לילה אחד, כי שום דבר בעולם אינו יכול לדחות עניין ששייך ונוגע לעצם מציאותו.

ודבר זה יהיה שייך בכל ישראל בזמן שעסק התורה יהיה רק "לדעת את ה' בלבד", התאחדות גמורה עם התורה וכו'. – עד כאן תוכן דברי כ"ק. והנה הט"ז באבן העזר סימן כה כתב: "מי שישן הרבה כדי שיחזק מוחו בתורה גותן לו הקב"ה חלקו בתורה כמו אותו שממעט בשינה ומצער עצמו כי הכל הולך אחרי המחשבה".

ובכך פירש את הפסוק "שוא לכם משכימי קום גו' שינה" שלא יצטערו אותם "תלמידי חכמים שישנים הרבה כדי שיהיה להם כח וזריזות לב לעסוק בתורה". ובאחרונים העירו על דבריו מדברי הרמב"ם הנ"ל: "מי שרצה לזכות... לא יאבד אפילו אחד מהן בשינה כו'".

אבל לפי ביאורו של כ"ק אין מקום להערה זו לכאורה, שהרי לא מדובר בלומד תורה סתם וכו' או במי שרוצה חלק בתורה (כלשון הט"ז), אלא במי שנמצא בדרגא (הקרובה ל)כתר תורה, שאז כל מציאותו וגופו באופן של התבטלות מוחלטת לתורה.

ובאמת מהלכה קודמת ברמב"ם שם (הלכה יב) יש כן לכאורה קצת מקום להערה: "אין דברי תורה מתקיימים במי שמרפה עצמו עליהם, ולא באלו שלומדים מתוך עידון ומתוך אכילה ושתייה – אלא במי שממית עצמו עליהם ומצער גופו תמיד, ולא יתן שנת לעיניו ולעפעפיו תנומה כו'", ושם מדובר על כזה שרוצה ש"תלמודו יתקיים בידו".

אלא שעל זה יוכל הט"ז לתרץ שמכיוון שסוף סוף מציאות הגוף דורשת שינה, זהו על דרך לשון הרמב"ם הל' דעות ספ"ג "ואפילו בשעה שהוא ישן, אם ישן לדעת, כדי שתנוח דעתו עליו וינוח גופו, כדי שלא יחלה ולא יוכל לעבוד את ה' והוא חולה – נמצאת שינה שלו עבודה למקום, ברוך הוא". ממילא אין זה סתירה לרצון ה', וה' משלים לו וכו' ויש להאריך עוד. ואכ"מ.

מעין זה בשיחת ליל ב' דר"ח אלול תשמ"ט (התועדויות תשמ"ט כרך ד' עמ' 230):

שהלימוד גופא (לא רק התורה) יהיה "מאתי" ("תורה חדשה מאתי תצא"), מהקב"ה בעצמו, שילמד עם כל אחד ואחד מישראל.

ובפירוט יתר – בשיחת כ"ח מרחשון תשנ"ב (התועדויות תשנ"ב כרך א' עמ' 302-303) [וראה 'שיחות קודש' תשנ"ב עמ' 344]:

שהקב"ה בעצמו ילמד את כל אחד ואחד מישראל (א) פנימיות התורה, (ב) וגם פנימיות התורה כפי ששייכת לנגלה דתורה (ג) וגם נגלה דתורה ממש. אלא שבאחת השיחות דלעיל הוסיף, שזהו מצד החיוב של האב ללמד את בנו תורה, מכיוון ש"מגיד דבריו ליעקב חוקיו ומשפטיו לישראל", הרי כדרשת חז"ל "מה שהוא עושה – אומר לישראל לעשות".

והנה על מעלת לימוד התורה על ידי האב מבאר הצמח-צדק (אורי-התורה וירא פט, ב): "שבהלימוד לבנו יש בזה התקשרות וחשק יותר להבינו התורה יותר מלימודו עם שאר אדם. וחשק זה גורם השפעת עצמיות החכמה לכן גורם בהבן שיוכל לקבל יותר. ומעורר כן למעלה מדת היסוד שהוא בחינת ההתקשרות והחשק... שימשיך שפע מעצמיות חכמה עלאה להשפיע לכנסת-ישראל. וכל בניך למודי הוי'. וזהו כמו שכתוב בישע' אב לבנים יודיע אל אמתך, ופירש רש"י האב מודיע ומכוין דעת בנו אל אמתך להאמין בך עכ"ל. ועל פי פשוט כי הבן מקבל מהאב יותר אמונה. כי יודע שמאהבת האב את בנו ודאי מה שמלמדו זהו מה שהתאמת אצלו באמת לאמתו, כמבואר כן בספרי המחקר.. [וראה עוד שם].

אבל עצם העניין מפורש בטור או"ח סימן קטו: "ומה שתקנו לומר אבינו בברכת השיבנו וכו' מה שאין כן בשאר הברכות, היינו טעמא שאנו מזכירין לפניו שהאב חייב ללמד לבנו עליכן אנו אומרים השיבנו אבינו לתורתך כו'".

והדברים מפורשים ונזכרים בכמה פסוקים וכן בלשונות התפילה כמו ברש"י לירמ' לא, יט (על הפסוק "הבן יקיר לי אפרים אם ילד שעשועים כי מדי דברי בו זכור אזכרנו עוד וגו'"): "מדי דברי בו – בכל עת שאני מדבר בו. ומדרש ויקרא רבה – די דבורי שנתתי בו שלימדתי תורתך לרחם עליו".

ובנוסף תפילת מוסף דראש השנה: "בהגלותך מלכנו על הר סיני ללמד לעמך תורה ומצוות". וכן בברכת שים שלום: "ברכנו אבינו כולנו כאחד באור פניך כי באור פניך נתת לנו ה"א תורת חיים וגו'".

ובספרי ואתחנן "ושנתם – אלו תלמידיך, וכן אתה מוצא בכל מקום שהתלמידים קרויים בנים שנאמר בנים אתם לה' אֱלֹהֵיכֶם".

ונמצא, שהיות הקב"ה אבינו בא לביטוי (בעיקר) בלימוד התורה שמלמד את ישראל בהארת הפנים שלו, ולכן מובן שלעתיד לבוא יחזור וילמדם ביתר שאת.

מבחן הלימוד – בזמן הפנוי!

בשנת תשל"א ביקש כ"ק אדמו"ר שיערכו כינוסי תורה בימי חול המועד. היה זה בהמשך להתעוררות בהתועדות ט"ו שבט לכבוש את העולם על ידי לימוד התורה, אלא שדגש מיוחד הושם על "כינוסי" תורה" בזמן חול המועד במיוחד, כמפורש בשיחת שבת הגדול של אותה שנה (לקו"ש ח"ז עמ' 266-267) דבימי חול-המועד שאין בהם הטעמים לפטור את אלו העוסקים בפרנסתם ממעשה ידיהם – "הרי במילא נשאר אז על כל אחד ואחד הציווי המלא של "חייב לעסוק בתורה יומם ולילה ממש" – והרי זו הוראה על תוקף החיוב של לימוד התורה, ביתרון מיוחד בימים אלה".

והנה דברים נוקבים בנושא מצינו בדברי ה"פלא יועץ" ערך חול המועד:

וידוע מאמרם (ירושלמי שבת ספ"ט) שלא ניתנו שבתות וימים טובים לישראל אלא לעסוק בתורה. וידוע מה שפירשו הקדמונים בפסוק (תהילים עה, ג) כי אקח מועד אני מישירים אשפוט, כי אשר יש להם טענה שאינם יכולים לעסוק בתורה מחמת טרדתם על המחיה ועל הכלכלה, חול המועד הוא תברתהון [ששובר את טענותיהם] והיא מקטע רגליהו ומחייבתן גם על זמן טרדתם (מהר"י בן נעים הובא בספר יוסף תהילות להחיד"א).

כי החול המועד עד ממהר שאין הטירדה גורם, ואם בחול-המועד וכן בכל עת שהוא פנוי אינו

– על-דרך "מסייע אין בו ממש", כנ"ל], כיוון שעיקר הכוונה בזה היא ש"תהא שלהבת עולה מאליה". ולהעיר ש"בהעלותך את הנרות" הוא גם לשון סיפור דלא כלשון "ויעלה את הנרות" ציווי אל הכהן – משום שעבודה זו אינה קשורה עם כהן (אפילו כשהכהן הוא המדליק). זאת אומרת: הכוונה בהדלקת המנורה (בפנימיות) היא (לא המדליק, אלא) – הדלקת המנורה, שהדבר גשמי עצמו (הפתילה ושמן) ידלק "מאליה"⁴⁶. וכך גם בעבודת האדם – הנשמה (נר ה') צריכה להאיר את הגוף וגשמיית של היהודי עד ש"שלהבת עולה מאליה".

ולכן זה מתבטא בכך, שההדלקה כשרה בזר ומחוץ להיכל⁴⁷, כאשר אין (כל-כך) הכוח וסיוע הקדושה של (א) הכהן, ו(ב) ממקום (ההיכל) – קודש. דווקא בזה מודגש יותר החידוש בעבודה בכוח עצמו – בהדלקת המנורה.

46) וגם לדעת הראב"ד (שם) ה"ז מותר בדיעבד.

47) להעיר מהמבואר בחידושי הגר"ח על הרמב"ם שם, שאין המצווה על עצם מעשה ההדלקה, אלא שהנרות יהיו דלוקים, ולכן אין במעשה ההדלקה פסול זרות וחופץ. בארוכה בכ"ז – ראה אנציקלופדיה תלמודית ערך הדלקת הנרות (כרך ח עמ' שכב ואילך). וש"נ.

1. במתן-תורה הקב"ה נתן את התורה לבני-ישראל למטה דווקא, ונתן להם הכוח – על-דרך בהעלותך את הנרות – לעשות העבודה בכוח עצמם, "שלהבת עולה מאליה", שהגוף הגשמי וגשמיית העולם בכלל, יעלה "מאליה", בשלהבת אש אלוקי.

אמנם, בשעת מתן-תורה עצמו היה בעיקר הגילוי ונתינת כוח מלמעלה, "ואני המתחיל שנאמר⁴⁸ וירד ה' על הר סיני"⁴⁹, ואז "פסקה זוהמתן". ואין נתינת מקום ללעומת זה וכו'; אחרי מתן תורה התחילה עבודת בני-ישראל בכוח עצמם, שלכן היתה אז ההכנה למשכן, על-ידי עבודת בני-ישראל, "ועשו לי מקדש".

ועל-פי זה מובן מדוע פרשת בהעלותך היא הפרשה הראשונה שקורין תמיד לאחר "זמן מתן תורתנו"⁵⁰ – כי בה מודגש אופן העבודה כפי שהתחיל אחרי מתן-תורה – "שתהא שלהבת עולה מאליה", עבודה בכוח עצמו.

(קטעים מהתועדות שבת-קודש פרשת בהעלותך, ט"ז בסיון ה'תש"ג; התועדות תש"ג חלק ג' עמודים 322-328 – מוגה, תרגום מאידיש)

48) יתרו י"ב, כ.

49) תנחומא וארא טו. שמו"ר פי"ב, ג. ועוד.

50) אע"פ שבפועל בפעם הא' – מ"ת ארך מ' יום ואח"כ כשבוש משנה לרדת גו' (תשא לב, א).

'הפצת היהדות': ספר חובה לשליח ולכל יהודי

החובה לקרב יהודים לתורה ואין לעשות זאת - לאור תורתו והדרכתיו של כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש

הספר מציג את גישתו הייחודית של הרבי לנושא זה, מפרט את שפע הברכות המובטחות לעוסקים בכך, ומביא שלל הוראות באשר לכל ההיבטים בפעולת קירוב הלבבות

ליקוט: הרב אברהם שמואל בוקיעט • עריכה: מנחם ברוד • הוצאת צאגו"ח • 368 עמודים

הפצה: קה"ת, חי.ש. להשיג בחנויות הספרים ובטל' 1700-704120

למהר בהעלאת הנרות

גילוי ה'יחידה' הפרטית, ניצוץ משיח

ידוע שבכל אחד ואחד מישראל יש ניצוץ מנשמת משיח, כמרומוז בפסוק "דרך כוכב מיעקב", שקאי על דוד מלכא משיחא, וקאי גם על כל אחד ואחד מישראל, כיוון שבכל אחד ואחד מישראל יש ניצוץ מנשמת משיח – בחינת היחידה, שהיא ניצוץ מבחינת היחידה הכללית, נשמתו של משיח צדקנו. ולכן, על־ידי גילוי בחינת היחידה שבכל אחד ואחד מישראל מזרזים וממהרים ופועלים הגילוי דבחינת יחידה הכללית בביאת משיח צדקנו, שאז יהיה הגילוי ד"תורה חדשה מאתי תצא", פנימיות התורה, בחינת היחידה שבתורה, ועל־ידי זה גם "השמים החדשים והארץ החדשה אשר אני עושה", גילוי בחינת היחידה ככל העולם כולו, "יחידו של עולם".

[...] ויש להוסיף, שעניין זה מרומוז גם בהתחלת פרשת בהעלותך..:

"בהעלותך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות גו' וזה מעשה המנורה מקשה זהב עד ירכה עד פרחו מקשה היא" – שאף שבני־ישראל נחלקים (בכללות) לז' סוגים, ז' מדרגות בעבודת ה', שבעת קני המנורה – מכל מקום, מתאחדים כולם בהארותם "אל מול פני המנורה", ובהיותם "מקשה זהב" ("מנורת זהב כולה"), וכאמור, ההתאחדות האמיתית דכל בני־ישראל היא מצד עצם הנשמה, בחינת היחידה.

(מהתוועדות שבת־קודש פרשת נשא, י"ב בסיוון ה'תשנ"א. התוועדות תשנ"א, כרך ג, עמ' 316-317)

"בהעלותך את הנרות" – כהרף עין!

דורנו זה הוא דור האחרון של הגלות שיזכה להיות דור הראשון של הגאולה. וכמובן מההכרזה הידועה דכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו – לפני עשרות שנים – "לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה", מכיוון שכבר עומדים בסיומה של העבודה, ולא נשאר אלא "לצחצח את הכפתורים", ובימינו אלו – הצחצוח האחרון של הכפתור האחרון!

ומזה מובן, שבימינו אלו, כל פעולה ופעולה בענייני התורה ומצוות, ועל־אחת־כמה־זכמה הפעולה של "בהעלותך את הנרות" על־ידי הפצת נר מצווה ותורה אור, התורה והיהדות שתוכנה חנוכת המשכן באופן ש"ש"ש שלך גדול משלהם" – מודגש בה ביותר וביותר העניין דחנוכת (חינוך והכנה) בניין בית־המקדש השלישי...

ויהי־צוץ שעל־ידי העבודה של "בהעלותך את הנרות" נזכה בקרוב ממש לקיום הייעוד בהפטרות פרשת בהעלותך: "ראיתי והנה מנורת זהב כולה גו' ויאמר אלי זה דבר ה' אל זרובבל גו'..."

ואז גם רואים הדלקת המנורה על־ידי אהרון – "בהעלותך את הנרות" כפשוטו (של מקרא) – בבית־המקדש השלישי, יראה כהן בציון (ש"הוא יכוננה עליון"), אהרן הכהן עולה ועומד על שלוש מעלות, בבית־המקדש השלישי, בגאולה השלישית.

וכל זה – במהרה בימינו ממש, "לא עיכבן המקום כהרף עין", מכיוון שגם העבודה ב"בהעלותך את הנרות" תהיה ללא כל עיכוב, אפילו כ"הרף עין" – יהיה ותחזינה עינינו.

(מהתוועדות שבת־קודש פרשת בהעלותך, י"ט בסיוון ה'תשמ"ח. התוועדות תשמ"ח, כרך ג, עמ' 493-498)

"כתר תורה" למי?

כיצד הגיב הרבי להודעה על לימוד מאה דפי גמרא? • לעתיד יחזור וילמד הקב"ה את ישראל כאב המלמד את בנו • מתי שינה היא עבודת ה' לשינה ומתי איבוד זמן? • שעת המבחן של האדם: הזמנים הפנויים • רשימה נוספת בסדרת 'סודתו בהררי קודש'

עד מאה ואחד

כשהודיעו לרבי שבחורים שיננו בעל פה מאה דפי גמרא (בהתאם להוראתו בקיץ תשכ"ט) – ציין הרבי (לקוטי שיחות כרך ח"י עמ' 440) [בהמשך למלים כמאה דפים]:

ואחד וכמו־שנתבאר [ב]לקוטי־תורה ראה (כב, ג) דגם עתה מעלה דק"א.

שם בלקוטי־תורה מבואר שמספר "מאה" מצביע על שלימות ההשתלשלות הנחלקת בדרך־כלל למספר עשר: עשר ספירות, עשר כוחות הנפש וכו', ושלימותן כאשר כל אחד מהן כלול מעשר – הוא מספר מאה. ומביא מחידושי־אגדות למהרש"א בפירוש מאמר חז"ל (חגיגה ט, ב) "אינו דומה שונה פרקו מאה פעמים לשונה פרקו מאה ואחד", ד"מספר מאה מגיע עד נפש רוח ונשמה שהן בחינת יחידות עשירות מאות כו' אבל השונה פרק אחד יותר מזה הוא חלק אלקה ממעל".

וראה בהרחבה במאמרי החסידות ודברי רבותינו שנלקטו בתניא (חיתריק) פט"ו (עמ' רסז רעא; רעו"ז) וכן בהערות וצינונים להלכות תלמוד תורה (הגרמ"ש אשכנזי) פרק ב' סעיף ג הערות 52/ד – 57/ב (עמודים 252-255).

ומה שמדגיש הרבי "דגם עתה מעלה בק"א" – יש לומר מכיון שאדמו"ר הזקן בשולחן ערוך הלכות תלמוד־תורה שם כתב "ועכשיו שתורה שבעל פה כתובה לפנינו אין צריך לחזור מאה פעמים ואחת וכו'", אמנם מהמבואר בלקו"ת (כנ"ל) [וכן מהמבואר בשיחות כ"ק שעל ידי

"ואחד" – הנוסף למאה – מגיעים ליחידה שבנפש אשר למעלה היא בחינת כתר (תניא חיתריק שם עמ' רסט. וש"נ)], משמע שגם עתה יש מעלה במאה ואחד.

ויש לציין לדברי הש"ך בהקדמתו ליורה דעה על עניין היגיעה בהלכה: "וכמה יגיעות יגעתי לא עסקתי בשום עסק אחר לא נתתי שנה ש[י] הוצאתי מכח אל הפועל מחשבתי. ובררתי ושקלתי הכל בכף מאזנים, וחזרתי על כל צדדים וצדי צדדים לא פעם אחת ושתים כי אם מאה פעמים ואחד, עם חברים חשובים אהובים חביבים וערבים המקשיבים לקולי, ומי שלא היה אתי עמי במחיצתי לא יאמין כי יסופר לו מגודל התלאה שהיתה עלי בחפוש בים התלמוד והפוסקים עד כי העמדתי הכל על בוריו".

הקב"ה ילמד עם ישראל

בהזדמנויות אחדות התבטא הרבי שלעתיד לבוא ילמד הקב"ה את בני ישראל תורה – וכך מובא בשיחת כ"ה תמוז תש"נ עמ' 33 [התוועדות תש"נ כרך ד' עמ' 74, וכך גם נזכר בשיחת ט"ז תמוז של אותה שנה – 'התוועדות' שם עמ' 34]: ולהעיר גם מהרמזו בשם "ישראל" – ראשי־תיבות "יש ששים רבוא אותיות לתורה" (מגלה עמוקות אופן קפו), כולל "תורה חדשה מאתי תצא" (ויקרא רבה פרשה יג, ג), שהקב"ה בעצמו לומד עם כל־אחד־ואחד מישראל מקטנם ועד גדולם.